

8. ULUSAL PAMUK ZİRVESİ SONUÇ BİLDİRGESİ

“TÜRK PAMUĞUNDA KRİTİK EŞİK”

24.04.2026

İzmir

Ulusal Pamuk Konseyi tarafından İzmir Ticaret Odası ev sahipliğinde düzenlenen 8. Ulusal Pamuk Zirvesi; kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri, üreticiler, sanayiciler, ihracatçılar, akademisyenler, kooperatifler ve sektörün tüm paydaşlarının geniş katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Zirvede, pamuk üretiminden tekstil ve hazır giyim sanayiine uzanan değer zinciri bütüncül bir yaklaşımla ele alınmış; sektörün mevcut durumu değerlendirilmiş, karşı karşıya bulunulan yapısal sorunlar ile çözüm önerileri kapsamlı şekilde istişare edilmiştir.

Pamuk; tarımsal üretimden sanayiye, ihracattan istihdama kadar geniş bir ekonomik ekosistemin temel unsurlarından biri olup, Türkiye açısından stratejik niteliğe sahip önemli bir üründür. Tekstil ve hazır giyim sektörünün ana hammaddesi olan pamuk; oluşturduğu katma değer, sağladığı tedarik gücü ve istihdam kapasitesiyle ülke ekonomisinde kritik bir rol üstlenmektedir. Türkiye'nin sahip olduğu üretim tecrübesi, yüksek kalite standardı ve GDO'suz üretim yapısı; Türk pamuğunu uluslararası pazarlarda güvenilir, sürdürülebilir ve tercih edilen bir konuma taşımaktadır.

Zirvede yapılan değerlendirmelerde, son yıllarda pamuk üretiminde belirgin bir gerileme yaşandığı ve üretim miktarının ciddi şekilde düştüğü ifade edilmiştir. Türkiye'nin yıllık pamuk tüketiminin yaklaşık 1,5 milyon ton seviyesinde olduğu dikkate alındığında, yerli üretimde yaşanan daralmanın arz güvenliği açısından stratejik risk oluşturduğu vurgulanmıştır. Yerli üretimdeki azalışın tekstil sanayiinin hammadde temininde dışa bağımlılığı artırdığı; pamuk ithalatının yalnızca lif değil, yağ, küspe ve diğer yan ürünler bakımından da ekonomik bağımlılığı büyüttüğü belirtilmiştir. Avrupa Yeşil Mutabakatı kapsamında uygulanacak sınırdaki karbon düzenlemelerinin ise uzak ülkelerden yapılan ithalat maliyetlerini artırabileceği ve ihracat üzerinde ilave baskı oluşturabileceği değerlendirilmiştir.

Pamuk üretiminde karşılaşılan en temel sorunların başında artan üretim maliyetleri gelmektedir. Gübre, mazot, tohum, ilaç, enerji, sulama ve işçilik giderlerinde yaşanan

yüksek oranlı artışların üreticinin sürdürülebilirliğini ciddi şekilde zorladığı ifade edilmiştir. Ortalama üretim maliyetlerinin piyasa satış fiyatlarının üzerine çıktığı; mevcut desteklere rağmen üreticinin zarar etmeye devam ettiği vurgulanmıştır. Girdi maliyetleri ile ürün fiyatları arasındaki dengenin bozulmasının, üreticilerin alternatif ürünlere yönelmesine neden olduğu ve birçok bölgede ekim alanlarında ciddi daralmalar yaşandığı belirtilmiştir.

Mevcut destekleme modelinin pamuk üreticisini yeterince teşvik etmediği, destek miktarlarının üretim maliyetlerini karşılamaktan uzak kaldığı ve diğer ürünlerle rekabet açısından yetersiz kaldığı değerlendirilmiştir. Kilo bazlı destekleme sistemine geçilmesinin üretici motivasyonu açısından önemli katkı sağlayabileceği; üretim maliyeti ile piyasa fiyatı arasındaki farkı telafi edecek mekanizmaların geliştirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Pamukta kamu alım mekanizmasının bulunmamasının, fiyat oluşumunun tamamen serbest piyasa koşullarına bırakılmasına yol açtığı ve üreticinin piyasa dalgalanmaları karşısında korumasız kaldığı belirtilmiştir.

Finansmana erişim, yüksek faiz oranları ve kredi mekanizmalarındaki yetersizlikler de zirvede öne çıkan başlıklar arasında yer almıştır. Üreticilerin artan maliyetler karşısında finansmana erişimde ciddi zorluklar yaşadığı, sübvansiyonlu kredi limitlerinin mevcut koşulları karşılamakta yetersiz kaldığı ifade edilmiştir. Özellikle küçük ve orta ölçekli üreticilerin üretim faaliyetlerini sürdürebilmeleri için daha erişilebilir finansman araçlarına ihtiyaç duyduğu vurgulanmıştır.

İklim değişikliği, su kaynaklarındaki azalma ve enerji maliyetleri, pamuk üretiminin geleceği açısından en önemli risk alanları arasında değerlendirilmiştir. Sulama maliyetleri ve elektrik giderlerinin üretim maliyetleri üzerinde belirleyici hale geldiği; sulama altyapısının güçlendirilmesi, modern sulama tekniklerinin yaygınlaştırılması ve su yönetiminde verimliliğin artırılması gerektiği ifade edilmiştir. Kuraklık, taşkın ve iklim değişkenliklerinin üretim planlamasını zorlaştırdığı; toprağın organik madde seviyesinin düşmesinin su tutma kapasitesini azaltarak kuraklık riskini artırdığı belirtilmiştir. Bu kapsamda sürdürülebilir ve rejeneratif tarım uygulamalarının yaygınlaştırılmasının önemine dikkat çekilmiştir.

Kooperatifçilik yapılarının ve üretici birliklerinin güçlendirilmesi gerektiği yönünde ortak görüş oluşmuştur. Kooperatif ve birliklerin geçmişte fiyat istikrarı sağlama ve üreticiyi

koruma konusunda önemli rol oynadığı, günümüzde ise etkinliklerinin azalmasının piyasa dengelerini olumsuz etkilediği ifade edilmiştir. Üretimin sürdürülebilirliği açısından kooperatiflerin yeniden desteklenmesi, ortak üretim ve ortak makine kullanım modellerinin geliştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Pamukta kalite, standardizasyon ve üretim süreçlerine ilişkin sorunlar da zirvede detaylı şekilde ele alınmıştır. Kontrolsüz tohum çeşitliliği, yanlış tarımsal uygulamalar, defoliant kullanımı, yabancı madde oranındaki artış ve depolama süreçlerindeki eksikliklerin kalite kayıplarına neden olduğu ifade edilmiştir. Hasat ve depolama süreçlerinde yaşanan sorunların fire oranlarını artırdığı; kalite sürekliliğinin sağlanabilmesi için üretim standartlarının güçlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Tarım teknolojileri, dijitalleşme ve mekanizasyonun sektörün geleceği açısından kritik öneme sahip olduğu vurgulanmıştır. Yapay zekâ destekli üretim modelleri, veri temelli tarım uygulamaları, akıllı sulama sistemleri ve mekanizasyon yatırımlarının maliyetleri düşürme ve verimliliği artırma potansiyeline sahip olduğu ifade edilmiştir. Bununla birlikte küçük ölçekli üreticilerin bu teknolojilere erişimde finansal yetersizlik yaşadığı; kooperatif temelli ortak teknoloji kullanım modellerinin geliştirilmesinin önemli olduğu belirtilmiştir.

Sürdürülebilirlik, sertifikasyon ve izlenebilirlik konuları zirvenin temel gündem maddeleri arasında yer almıştır. Uluslararası pazarlarda rekabet gücünün korunabilmesi için sürdürülebilir üretim standartları, izlenebilirlik sistemleri ve sertifikasyon süreçlerinin zorunlu hale geldiği ifade edilmiştir. Organik ve rejeneratif tarım uygulamalarının yaygınlaştırılması, veri altyapısının güçlendirilmesi ve dijital ürün pasaportu uygulamalarına uyum sağlanmasının sektör açısından kritik önem taşıdığı belirtilmiştir. Ayrıca tekstil sektöründe pamuk kullanım oranının küresel ölçekte gerilediği; sentetik elyaf kullanımındaki artışın doğal lif sektörünü olumsuz etkilediği değerlendirilmiştir.

Tekstil ve hazır giyim sanayisinde yaşanan küresel rekabet baskıları da zirvede kapsamlı şekilde değerlendirilmiştir. Çin, Bangladeş ve Vietnam gibi ülkelerin maliyet avantajları nedeniyle rekabet üstünlüğü sağladığı; buna karşın Türkiye'nin kalite, hızlı teslimat, esnek üretim ve entegre sanayi yapısıyla önemli avantajlara sahip olduğu ifade edilmiştir. Yerli

pamuk üretiminin zayıflamasının, tekstil sektörünün rekabet gücü ve tedarik zinciri güvenliği açısından kırılabilirlik oluşturduğu belirtilmiştir.

Lisanslı depoculuk sisteminin pamuk sektöründe daha etkin kullanılması gerektiği; depolama, sınıflandırma ve kalite yönetimi süreçlerinin geliştirilmesinin önem taşıdığı ifade edilmiştir. Çırçır işletmeleri ve depolama altyapısının finansal olarak desteklenmesinin, üretici, sanayici ve lisanslı depoculuk sistemi açısından sürdürülebilirlik sağlayacağı değerlendirilmiştir.

Zirvede yapılan değerlendirmelerde, sektörde yaşanan sorunların geçici değil yapısal nitelikte olduğu; emek yoğun üretim modelinden katma değerli, sürdürülebilir ve teknoloji odaklı üretim modeline geçişin zorunlu hale geldiği ifade edilmiştir. Dijitalleşme, sürdürülebilirlik, verimlilik ve izlenebilirlik ekseninde gerçekleşecek dönüşümün sektörün geleceği açısından kaçınılmaz olduğu vurgulanmıştır.

Zirve boyunca yapılan değerlendirmeler, pamuk sektöründe yaşanan sorunların çözümünün; üretimden sanayiye, ticaretten kamu politikalarına kadar uzanan bütüncül bir yaklaşımla mümkün olduğunu ortaya koymuştur. Sektörün sürdürülebilirliği açısından üretici, sanayici, ihracatçı, kamu kurumları ve diğer tüm paydaşlar arasında iş birliğinin güçlendirilmesi, ortak çözüm mekanizmalarının geliştirilmesi ve uzun vadeli stratejik yaklaşımın benimsenmesi gerektiği konusunda güçlü bir görüş birliği oluşmuştur.

Üretimde verimliliği artıran, çevresel sürdürülebilirliği önceleyen, katma değerli üretimi destekleyen ve uluslararası rekabet gücünü güçlendiren bir pamuk sektörü hedefi doğrultusunda; kamu, özel sektör, üretici örgütleri ve tüm paydaşların ortak sorumluluk anlayışıyla hareket etmeye devam edeceğine olan inancımız tamdır.

Türk pamuğunun kalite, güvenilirlik ve sürdürülebilirlik temelinde daha güçlü bir geleceğe taşınmasını temenni eder; zirvemize katkı sağlayan tüm katılımcılara teşekkür eder, saygılarımızı sunarız.

Fevzi ÇONDUR

Ulusal Pamuk Konseyi

Yönetim Kurulu Başkanı